

між КАРПАТАМИ і ТАТРАМИ

випуск 23



МІЖ КАРПАТАМИ І ТАТРАМИ

*Поезія Тетяни Ліхтей
у словацькому перекладі
Юрая Андрічика*

Випуск 23

Ужгород
Поліграфцентр "Ліра"
2015

ББК 84 (4 СЛА)
УДК 821.162. 4-1
М58

*Серія “Між Карпатами і Татрами” (Випуск 23)
презентує поезію Тетяни Ліхтей, члена НСПУ,
у мистецькій інтерпретації визначного
словацького перекладача Юрая Андрічика*



Засновник ~ Тетяна Ліхтей

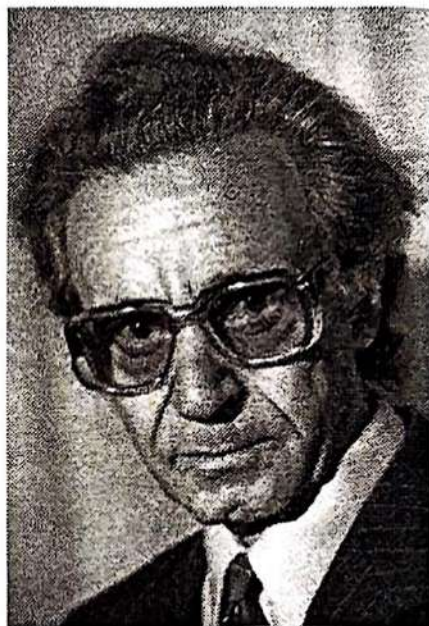
*В оформленні використано роботу відомої
української художниці Олени Кондратюк
“Дівчина з парасольками” (2000 р.)*

ISBN 978-617-596-190-2

© Ліхтей Тетяна, 2015
© Неврлий Микола,
передмова, 2015
© Андрічик Юрай,
переклад словацькою, 2015
© Кондратюк Олена,
ілюстрація, 2015
© Поліграфцентр “Ліра”, 2015

Поезія жіночого серця*

У творчості Тетяни Ліхтей щасливо поєднано талант справжнього поета з ерудицією філолога. Вона є доцентом кафедри словацької філології Ужгородського університету. А це подвійно зобов'язує. Вірші її, здебільшого суб'єктивно насичені, висловлюють жалі й радощі, болі й розпуки, зневір'я і сподівання глибокого, незбагненного, але й химерного і навіть вередливого деколи жіночого серця. Значне місце в її творчості займає рефлексивна лірика (*“Більш не пиши таких сумних листів...”*, *“Ви – митець, ми з вами рідні душі...”* та ін.). Із жанрів поезії досить легко вдаються їй художні мініатюри з певними сентенціями (*“Був Дон-Жуаном сми-*



Микола Неврлий

* Див.: Микола Неврлий. Поезія жіночого серця // Дукля. – 2004. – № 5. – С.87.

чок...”, “Дош періщив по балкону...” та ін.), нерідко підкреслено суб’єктивні (“Догорають, як факели, вільхи...”, “Щось белькочеш про музику...”, “Пахнуть дьогтем шоколадні ноженьята...”).

До вельми вдалих творчих здобутків належить поезія “Ужгород”, близька до вірша Максима Рильського “Лист до загубленої адресатки” не тільки розміром, але й настроєм і навіть “заселенням”. Про епігонство тут не йдеться, це просто талановите підсвідоме засвоєння класики, що варто привітати. До споминальних віршів збірки належить “У старій братиславській кав’ярні”, присвячений загадковому другові авторки. Особливо зворушливі в ньому художні деталі Ужгорода (Собор, Корзо). Функціонально вдало поетеса застосовує стилістичні повтори, що значно посилюють мистецький задум (“Чекаю тебе”). Тематично споріднена з цими віршами є посвята Маргареті Баботі, пощерблене війною життя якої відображене як прикладно чесне й незламне.

Кілька поезій Тетяни Ліхтей можна вважати неокласичними (“Вже за сонцем пройшла ностальгія...”, “Знайоме – попіл, чад і фіміам...” та ін.). Відновлення цього, недавно ще в колишньому Радянському Союзі “буржуазного стилю”, – явище вельми відрadne й перспективне.

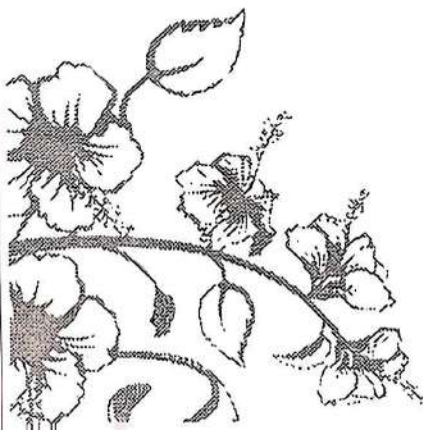
Микола Неврлий,
академік НАН України,
м.Братислава

Поезія
Тетяни Ліхтей
у словацькому
перекладі
Юрая Андрічика



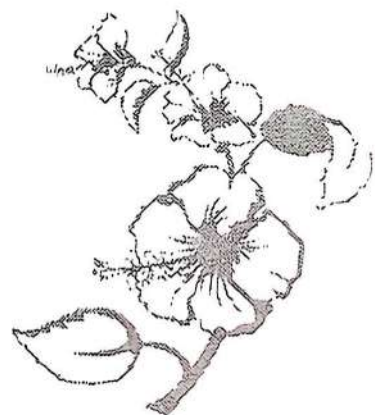
Мене, айстри, у горах приспіль,
заколиште в журбі, орхідеї,
обкладіть голівками суцвіть
хворе серце, небесні лілеї;
задурманьте, фіалки, мене,
заплетися у коси, барвінку,
не співайте, дзвіночки, про те,
як цілюються, терпко і дзвінко;
погадайте, ромашки, на долю,
хоче серце в надії заспати...
Та розрадьте ж, молю-лихословлю,
драголюбє, євшанє і м'ято!
То сумна хризантем білизна
мені розпачу в душу нагнала.
Горицвіти, як прийде весна,
розбудіть, щоб Карпати вітала!

...А тепер мене, айстри, приспіль,
заколиште, журні орхідеї,
обкладіть голівками суцвіть
серце діви, небесні лілеї...



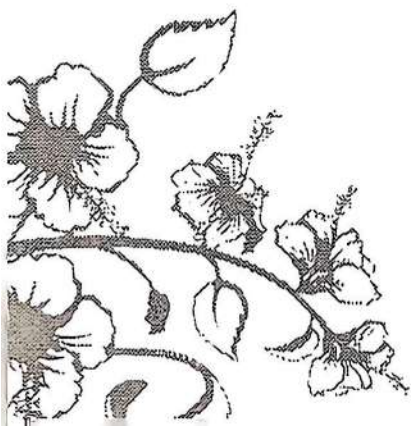
Astry v horách, ma uspite hned',
 orchidey, mi utíšte stony,
 hlávku na choré srdce nech kvet
 bielej ľalie nebeskej skloní;
 a vy, fialky, omámte ma,
 vplet' sa do vlasov barvienok horský,
 zvonček, nespievaj, ako sa mám,
 aké zvonivo trpké sú bozky;
 osud na myslí, rumanček, maj,
 zaspat' v nádeji duša by rada...
 Mäta, ľubovník, palina aj,
 prosím, preklínam, útechu hľadáam!
 Smutná bielota chryzantém pár
 toto zúfalstvo vzbudila v duši.
 Lež ty, náprstník, až príde jar,
 vzbud' ma, Karpaty pozdravit' musím!

...Teraz, astry, ma uspite hned',
 orchidey, mi utíšte stony,
 hlávku na choré srdce nech kvet
 bielej ľalie nebeskej skloní...



Маргареті Баботі

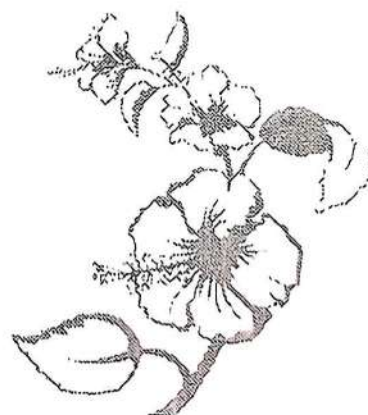
Наснилося, що час перемінився,
немов іду в подертому вбранні
скелястим шляхом, що угору звився,
до замку в передранішній імлі.
Довкола – терня, збіжжя колоситься,
нема чомусь ні хат, ані людні,
і голі литки ствердли, наче криця,
вдаряючись об бруки кам'яні.
А я іду. На серці – порожнеча.
Бреду у невідомість навмання.
Цвітуть волошки, берендять овечки,
літає кровожерне вороння.
Я вперто йду. Уже кривавлять ноги,
лишаючи на гравію сліди,
і вороння затьмарює дорогу,
і кров зализують за мною пси.
Чи ж добреду коли до диво-замку,
що височіє на небеснім тлі?
І прозріваю: я – ілюзій бранка,
той замок – тільки марево в імлі,
мені до нього не дійти ніколи,
в низинах легше щастя віднайду.
... Та я – горянка... Чи пробачать гори?
Підводжусь – і угору твердо йду.



Margaréte Babotovej

Prisnili sa mi časy celkom iné:

vykračujem si v handrách miesto šiat
 skalnatou cestou, čo sa nahor vinie,
 kde v rannej hmle sa ukazuje hrad.
 Navôkol trnie, zbožie vyklasené,
 no ľudia, domy nikde nestáli.
 Mám holé lýtka ako oceľ pevné
 od vytrvalej chôdze po skáli.
 Idem a v srdci prázdno miesto jasu.
 Vlečiem sa voslep, cieľ je neznámy.
 Nevädze kvitnú, ovečky sa pasú,
 lietajú krvilačné havrany.
 Zat'ato kráčam. Nohy skrvavené
 na štrku nechávajú stupaje,
 havrany predomnou sú čierne tiene,
 krv za mnou lížu psi, kým teplá je.
 Možno hrad zblízka nikdy neuvidím,
 čnejúci na d'alekom obzore.
 Precitám: som len zajatkyňa vidín
 a hrad je iba ilúzia v hmle,
 sotva ho nájdem, ten hrad vysnívaný,
 tu dolu ľahšie št'astie môžem nájsť.
 No horalka som... Odpustia mi vari.
 Vstávam a nahor vzdorne kráčam zas.



УЖГОРОД

Дрібна бруківка, кам'янисті плити,
що шліфувалися в імлі віків...

Тут так багато довелось сходити
вузеньких вуличок, старих дворів.

Не раз на площі, як заскочить злива,
коли вертали в юності з кіно,

ховалися, безжурні і щасливі,

за домом у плющистім кімоно,

чи забігали у кафе "Над Ужем",

що славилось кавою й вином,

де прислухались зовсім небайдуже

до суперечок Скунця із Вовчком.

Спостерігали, як, завжди в задумі,

по Корзо йдуть Панчук або Керита

і як летить в коцкастому костюмі

із піпою на виставку Микита...

В погожу днину в парку підглядали,

як пише літо бабине Ілько,

а навесні, як сакури буяли,

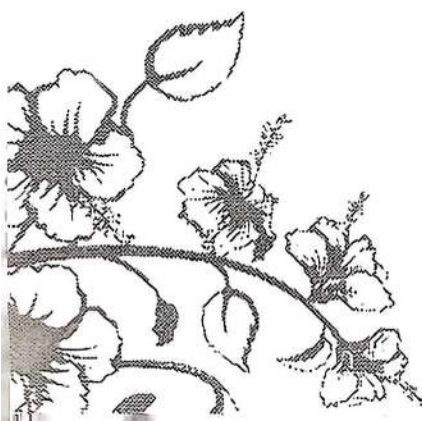
на парах всидіти не міг ніхто...

Стара бруківка і картаті плити,

що шліфувались там десь, у віках...

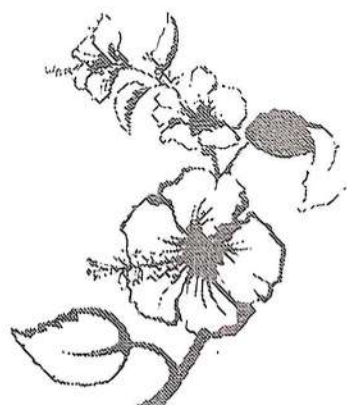
Тут так багато довелось зносити

тендітних туфельок на каблучках...



UŽHOROD

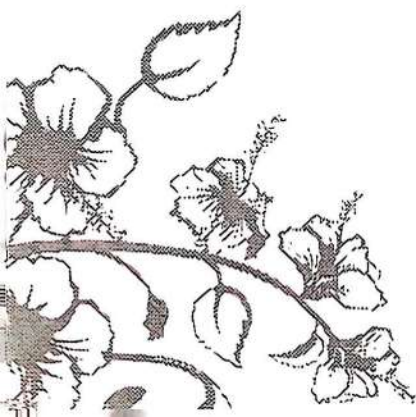
Žulová dlažba, kocky vyhladené
v hmle storočí, tých časoch pradávnych...
Čo sme sa to len nachodili denne
po uličkách a starých dvoroch v nich.
Námestie neraz ocitlo sa v daždi,
ked' zamlada sme vyšli z kina von;
skrývali sme sa bezstarostní, št'astní
pod brečtanovým plášťom za domom
a na skok bola kaviareň Nad Uhom,
povestná dobrou kávou, vínami.
Počúvali sme s nastraženým uchom
spor Skunca s Vovčkom rovno pred nami.
Všíkali sme si, ako zamyslení
po Korze idú Pančuk, Keryta,
i ako v károvanom saku trieli
s fajočkou na výstavu Mykyta...
Za pekných dní sme vídali v parku
Il'kovo babie leto na plátne
a na jar v čase rozkvetania sakúr
t'ahalo nás to z domu závratne...
Prastará dlažba, kocky z tvrdej skaly,
hladené po stáročia hrúzou nôh...
Nejedny sme tu na nich zodierali
črievičky na vysokých podpätkoch...



У старій братиславській кав'ярні

ти угледів мене, пам'ятаєш?
Привітались, як друзі давні,
хоч до того в житті не стрічались.
Все у тобі було знайоме:
владні рухи і погляд смілий...
Лиш якась емігрантська втома
оповила кремезне тіло.
І журився ти ніби не дуже –
бізнесові справи зассали...
Лиш краплинки срібного Ужа
у куточках очей блищали.
Лиш спитав, чи Собор на місці,
чи вже Корзо відреставрували...
І за кожну маленьку звістку
обдаровував винним бокалом...

Десять літ, мов одне, пролетіло.
Вірю, ще, як дунайська вода,
не посивіла, не заржавіла
тютюнова твоя борода?..



V kaviarni starej Bratislavy,
 tam si ma prvý zazrel, pamätáš?
 Zvítali sme sa ako starí známi,
 hoc predtým osud nepredstavil nás.
 Známe je, čo môj pohľad hľadá:
 pohyby podmanivé, smelý zrak...
 Len statné telo emigranta
 únava opantala nevdojak.
 Na tvári ľahkú smútku šmuhu
 starosti o biznis ti nechali...?
 Len kvapky strieborného Uhu
 v kútikoch očí sa ti blyšťali.
 A neukradli Katedrálu,
 Korzu už dali novú krajšiu tvár...?
 Za každú, aj tú drobnú správu
 si d'alší pohár vína objednal...

Desať liet. Už je po nich veta.
 Verím, že ako u vás Dunaj už
 ti nezbelela, nezožltla
 kávovohnedá brada vôkol úst...



САРАБАНДА ДОЩУ

Я на тебе, хмільного, спущу
сарабанду дощу.

Не спіши затулятись вікном –
причастись сон-вином.

Так чарівно тобі вже не буде
ніколи й ні з ким.

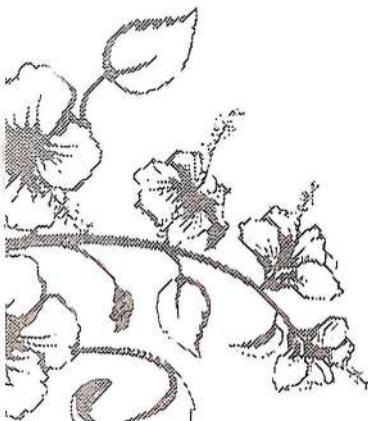
А до ранку з химерної згуби
залишиться дим.

Коли мокрий від зливи кохання
зберешся у рейс,

підбери з підвіконня останній
вогкий едельвейс.

Ранню втечу від себе самого
як завжди прощу.

Лиш окропить хрестову стезю
сарабанда дощу.



SARABANDA DAŽD'A

Spitý si, ja spustím – chápeš azda –
sarabandu dažd'a.

Nechci zacláňat' sa oknom pri ňom,
prijmi snové víno.

Nezažiješ nikdy toľko krásy,
toľkú krásu inú.

Do úsvitu z neskutočnej skazy
bude kúdol dymu.

Keď t'a mokrého od prúdu lásky
cesta niekam zvedie,

zober z okna plesnivec, už t'ažký,
vlhký, už len jeden.

Ranný útek od samého seba
odpustím ti azda.

Iba spřchne na krížovú cestu
sarabanda dažd'a.

